

POSTANOWIENIE

Dnia 6 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Zbigniew Myszka

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku [...] Szpitala Miejskiego im. [...] - Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w B.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o składki na ubezpieczenie zdrowotne,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 6 lutego 2020 r.,

zażalenia wnioskodawcy na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 11 września 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

1) oddała zażalenie,

**2) zasądza od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego
kwotę 900 (dziewięćset) złotych tytułem kosztów pomocy
prawnej w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...]. postanowieniem z dnia 11 września 2019 r., wydanym w sprawie z odwołania [...] Szpitala Miejskiego im [...] – Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w B. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B. o składki na ubezpieczenie zdrowotne, odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez odwołującego się Szpital od wyroku tego Sądu z dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Apelacyjny przypomniiał, że wyrokiem z dnia 22 maja 2019 r. oddalił apelację odwołującego się Szpitala od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 20 marca 2018 r.

Sąd drugiej instancji stwierdził również, że zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy zł. Niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia skarga kasacyjna przysługuje zaś w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Równocześnie Sąd Apelacyjny podkreślił, że przedmiot rozstrzygnięcia w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych określa treść i zakres decyzji, od której wniesiono odwołanie. Decyzją, która zainicjowała spór w niniejszej sprawie, organ rentowy określił natomiast wysokość zadłużenia odwołującego się Szpitala z tytułu składek na FUZ za okres od sierpnia do października 2011 r., za pracowników Szpitala wykonujących na jego rzecz pracę na podstawie umów zlecenia. Tego przedmiotu dotyczyło też rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji. Było ponadto poza sporem w niniejszej sprawie, że uprzednio prawomocnymi wyrokami Sądu Okręgowego w B. i Sądu Apelacyjnego w (...) rozstrzygnięto, że odwołujący się Szpital w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe i wypadkowe) tożsamych pracowników w wyżej wymienionym okresie powinien uwzględnić wynagrodzenie, jakie uzyskali oni na podstawie umów cywilnych, świadcząc pracę na jego rzecz w warunkach określonych treścią art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie mogła być zatem kwestia podlegania przez pracowników Szpitala ubezpieczeniom zdrowotnym z tytułu zawartych umów o pracę, gdyż takim ubezpieczeniom podlegali oni na podstawie art. 66 ust. 1 pkt 1a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Istotą sporu i rozstrzygnięcia było więc jedynie to, czy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne tych pracowników Szpital powinien uwzględnić wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez nich z tytułu umów zlecenia realizowanych na jego rzecz (art. 18 ust. 1a

ustawy o systemie ubezpieczeń Społecznych). Skoro zaś w niniejszej sprawie sporna była podstawa wymiaru składek, a zatem ich wysokość, to dopuszczalność skargi kasacyjnej determinowała wartość przedmiotu zaskarżenia, która była niższa niż dziesięć tysięcy złotych.

Odwołujący się [...] Szpital Miejski im [...] – Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w B. wniósł do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 11 września 2019 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., przez błędną wykładnię tego przepisu i przyjęcie, że sprawa ma charakter majątkowy, gdy w rzeczywistości sprawa dotyczy objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego i art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c. nie znajduje w niej zastosowania;

2. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że istotą sporu było to, czy w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników szpital powinien uwzględnić wysokość wynagrodzenia otrzymanego przez nich w tytułu umów zlecenia realizowanych na jego rzecz, podczas gdy w rzeczywistości istotą sporu była kwestia objęcia pracowników ubezpieczeniem zdrowotnym (a zatem społecznym w interpretacji Sądu Najwyższego) w zakresie zawartych przez pracowników umów zlecenia ze szpitalem.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty, żalący się wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia oraz nadanie biegu skardze kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest nieuzasadnione.

Wbrew odmiennemu pogładowi wyrażonemu w tym zażaleniu, niniejsza sprawa nie należy do spraw wymienionych w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c. (o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego). Została ona zainicjowana odwołaniem wniesionym od decyzji organu rentowego, której przedmiotem bez wątpienia było jedynie określenie wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne zainteresowanych pracowników żalącego się, podlegających – zdaniem organu rentowego – tym ubezpieczeniom jako pracownicy żalącego się (płatnika składek),

uwzględniającej przychody uzyskane przez nich z tytułu wykonywania na rzecz pracodawcy umów cywilnoprawnych zawartych z innymi podmiotami.

Przedmiot sporu w tej sprawie, a w konsekwencji także przedmiot zaskarżenia, wynika zatem z przyjętej w art. 8 ust. 2a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych konstrukcji uznania osoby wykonującej pracę na podstawie umowy cywilnoprawnej na rzecz własnego pracodawcy za jego pracownika, która wykładana jest w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego ze względu na cel zapewnienia opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. W orzecznictwie tym uznaje się zaś, że w powołanym przepisie pojęcie pracownika jest rozszerzone na jego dalszą aktywność w ramach umowy cywilnoprawnej, jeżeli w jej ramach świadczy pracę na rzecz swojego pracodawcy. Także w zakresie tej sfery aktywności jest on zatem uznawany - na potrzeby ubezpieczeń społecznych - za pracownika tego właśnie pracodawcy, w związku z czym płatnikiem składek z tego tytułu jest pracodawca (art. 4 pkt 2 lit. a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej uwzględnia się jedynie w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tego pracownika - art. 18 ust. 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 2 września 2009 r., II UZP 6/09, OSNP 2010 nr 3-4, poz. 46 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22 lutego 2010 r., I UK 259/09, niepublikowany; z dnia 11 maja 2012 r., I UK 5/12, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 117; z dnia 18 października 2011 r., III UK 22/11, OSNP 2012 nr 21-22, poz. 266; z dnia 18 marca 2014 r., II UK 449/13, LEX 1451362; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, niepublikowany; z dnia 23 maja 2014 r., II UK 445/13, LEX nr 1475168; z dnia 4 czerwca 2014 r., II UK 447/13, LEX nr 1480061).

Osoba wykonująca pracę na rzecz swego pracodawcy na podstawie umów cywilnych podlega obowiązkowo ubezpieczeniu społecznemu jako pracownik i na tym kwestia jej ubezpieczenia się wyczerpuje (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 1997 r., I PKN 43/97, OSNAPiUS 1997 nr 24, poz. 494; z dnia 3 kwietnia 2014 r., II UK 399/13, niepublikowany i z dnia 6 lutego 2014 r., II UK 279/13, niepublikowany). Ugruntowany jest w związku tym pogląd, że sprawa o opłacenie przez pracodawcę składki w wysokości wynikającej z przychodu

uzyskanego przez pracownika na podstawie umowy o pracę i umowy zlecenia (lub innej umowy o świadczenie usług), wykonywanej na rzecz tego pracodawcy dotyczy składki, gdyż przedmiotem postępowania w takiej sprawie jest jedynie ustalenie właściwej kwoty jej podstawy wymiaru (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 kwietnia 2015 r., II UZ 8/15, LEX nr 1713022; z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 14/15, LEX nr 2051058; z dnia 15 marca 2016 r., II UZ 57/15, niepublikowane oraz z dnia 20 kwietnia 2016 r., II UZ 1/16, LEX nr 2054096). Jest to zatem sprawa o prawa majątkowe, w której o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia nie niższa niż dziesięć tysięcy zł (art. 398² § 1 zdanie pierwsze k.p.c.).

Końcowo trzeba dodać i to, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwaliło się także stanowisko, zgodnie z którym objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym następuje z mocy prawa po spełnieniu określonych warunków i jest konsekwencją podlegania obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułów wskazanych w art. 66 ust. 1 pkt 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej (por. wyrok Sądu Najwyższego z 29 stycznia 2014 r., II UK 257/13, LEX nr 1438803) lub gdy decyzję organu rentowego wymierzającą składki na ubezpieczenie zdrowotne poprzedza wydana przez uprawniony organ deklaratoryjna decyzja o objęciu ubezpieczeniem zdrowotnym (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 2009 r., I UZ 84/09, LEX nr 1663529). Przyjmuje się bowiem wtórny charakter obowiązkowego ubezpieczenia zdrowotnego, podkreślając, że objęcie nim z mocy prawa jest skutkiem podlegania obowiązkowi ubezpieczeń społecznych z konkretnego tytułu, zaś stwierdzenie braku przesłanek do podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym powoduje skutek w postaci braku z mocy prawa pod staw do objęcia obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 lutego 2015 r., I UK 231/14, OSNP 2016 nr 10, poz. 131 i przywołane w nim orzecznictwo, a także uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., III UZP 9/17, OSNP 2018 nr 11, poz. 150).

Kierując się przedstawionymi motywami oraz uwzględniając to, że w niniejszej sprawie wartość przedmiotu zaskarżenia, którą oznaczył sam żalący się w skardze kasacyjnej, wynosi bez wątpienia mniej niż dziesięć tysięcy zł, Sąd

Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania zażaleniowego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 2 w związku z § 2 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, orzekł jak w sentencji swojego postanowienia.